

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an 3 fl. (6 coroane).
 Pe șase luni 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Slugărnicie.

(c.) Marele istoric Papiu Ilarian a scris în istoria sa: „*veacul sclaviilor a trecut; el nu se va mai întoarce*”, — și adevărate erau cuvintele lui. Veacul sclaviilor a încetat pentru-că a trebuit să înceteze, a încetat ca toate nelegiuirile din lume.... Mii și mii de oameni subjugăți s'au trezit ca prin farmec din somn, și ridicându-și fruntea brăzdată de suferințe, scuturând lanțurile cu cari erau încătușați ca dobitoacul din jug, cerut-au să li-se dea partea lor la soare, căci și ei sunt oameni.... Și dacă cuvântul lor de slugă nu a fost luat în seamă, făcându-și-au lănci din coase și tunuri din doage și au pornit să se bată cu asupritorii, pe moarte — pe viață. Și sânge a curs, și mulți dintre luptători rămas-au morți pe câmpul de bătaie, fără de a se pute bucura de libertatea pentru care și-au jertfit cea din urmă suflare de viață.

Dar' din sângele lor soarele libertății a răsărit pe cerul popoarelor, luminând și încălzind deopotrivă pe domni și pe slugi, pe nemeși și pe țărani.

Atunci — numai atunci s'au adevărat cuvintele lui Papiu Ilarian: *veacul sclaviilor a trecut*....

Dar' nu e destul să treacă, căci „*veacul sclaviilor*” nici mort nu ne lasă în pace, și acum, când au trecut atâția ani dela apunerea lui, tot îi mai simțim amarul.

Veacul sclăviei a trecut; dar' nu a trecut amintirea lui, nu au trecut urmările lui tot atât de amare ca sclăvia însăși.

Căci vremuri îndelungate am fost jertfele sclăviei, și nu puteam să scuturăm deodată povara, în fața căreia umiliți și neîndreptățiți am fost veacuri de-arindul. Căci sclăvia se aseamănă acelor boale, cari te nimicesc cu totul, și chiar și dacă te scapi de ele, ai să porți urmările încă multă vreme până să te însănătoșezi pe deplin.

Așa am rămas și noi.... buiguiți și slăbiți de lanțurile cu cari eram legați până acum, abia avem putere să începem și noi să lucrăm.

Crescut în slugărnicie țărănul nostru, deși s'a făcut și el liber, nu a uitat cu desăvârșire vremurile de robie, și astăzi observăm la el cu multă durere un spirit

umilit și slugarnic, care nu face cinste unui neam cu dorințe de libertate.

Vedem, cum pe unele locuri țărănul nostru privește cu un fel de sială la străini, pe cari îi ține mai buni decât el, și cărora li-se adresează totdeauna umilit și cu căciula în mână.

Vedem, cum străinul își rîde în pumni de siala țărănului, umflându-se de mândrie, când acesta nu cutează să-i vorbească, decât zicându-i „jupâne!”

Vedem loviturile fără milă ale gendarmilor, cari se cred stăpâni lumii, când ved că ficiorii din sat tremură înaintea lor, chiar și atunci, când nu au nici o vind.

Vedem pe țărănul nostru umilit și neputincios stând în fața unui servitor dela cancelarie și zicându-i „sărut mâna!”

Și când le vedem toate aceste, înțelegem goana pornită în contra țărănimei noastre, înțelegem cum mulți străini cred, că au dreptul să-i nedreptățească pe acești țărani, cari sunt atât de umiliți și de slugarnici în fața lor.

Și pentru-ce?

Nu e în firea Românilui să fie el slugarnic, nici nu e țărănul nostru mai puțin curajos decât alte nații, dar' *veacul sclăviei* e încă viu în mintea lui, și el a moștenit încă din vremurile cele vechi spiritul slugărniceii.

Era o vreme, când țărănul nu era privit ca om, ci era *slugă*, care n'avea niciun drept pe lume, decât să lucre, să rabde bătaia domnilor, și să tacă. Atunci a prins rădăcini în inima lui duhul acela nenorocit al *slugărniceii*, care nu știe decât să rabde și să se căc ulească în fața străinului, chiar și atunci, când acesta își bate joc de el.

Vremea sclăviei a trecut — duhul sclăviei și al slugărniceii a rămas.

Astăzi, când avem și noi daruri de libertate, când liberi fiind ne luptăm în contra celor-ce vreau să ne fure libertatea, astăzi ne doare și ne revoltă când vedem în țărănul nostru atâta slugărnicie.

Privească în jur, vadă frunțașii eșiți din neamul nostru și înțelegă odată că și noi suntem în stare a ne ridica tot atât de sus ca celelalte neamuri. Privească mai bine în jur, și înțelegă, că celelalte neamuri nu sunt mai vrednice decât el, nici mai bune. Pentru-ce atunci atâta slugărnicie? Pentru-ce atâta cinste ne-

meritată străinului? Pentru-ce așa de puțină încredere în puterile noastre?

Căci nelcrederea în puterile ce le avem e o armă în mâna dușmanilor, care ușor ne poate aduce perirea.

Țărării nostri, și mai ales inteligența noastră, care ajunge în atingere cu ei, încerce toate căile de a scăpa țărănimea de acest duh slugarnic, care se pleacă în fața străinului botjocorindu-se pe sine însuși.

Încerce de a se lăpăda de acest duh slugarnic, care nu e altceva, decât o *rămășiță* din vremurile de sclăvie.

Sclăvia a trecut; țărănul nostru va fi în scurtă vreme mântuit de duhul cel slugarnic, dacă va avea cine să-l învețe și să-l facă să înțeleagă, că *străinul nu e mai mult om decât el*.

Și sperăm cu atât mai virtos mântuirea țărănimei noastre de această boală, cu cât țărănul nostru peste tot nu e slugarnic — și numărul celor slugarnici e foarte mic. Țărănul nostru e din firea lui îndrăzneț și spune cu mândrie oriș-cui, că e Român.

Dar' ori-cât de mic și de neînsemnat ar fi numărul celor slugarnici, ei trebuie deșteptați din amorteala lor cât mai în grabă, căci e rușine să mai suferim între noi *rămășițele* sclăviei astăzi, când toată lumea luptă pentru libertate.

Congresul dela Turin și cauza națională. La congresul internațional studentesc din Turin, care se va deschide la 12 Noemvrie n. c., cum suntem informați, vor lua parte mai mulți studenți din România și dela noi și se va educa în vorbă *causa națională*.

Asemenea vor lua parte la congres și mulți studenți unguri, cărora li-s'a pus la dispoziție *sume însemnate de bani din partea ministerului de culte și instrucție unguresc*.

Estă ea informații spre „Drapelul” despre participarea la congres:

„La congres vor pleca din România un grup de studenți pe chelui-la lor.

Afară de secșia vor lua parte la congres ca delegați studenții români *G. Iorgala și Demetrescu-Brăila*, președintele comitetului național-studentesc, *I. Popescu-Pion*, președintele asociației studenților universitari din București și *Velciu*, președintele asociației din Iași.

Pe lângă studenții din România vor pleca la congresul studentesc și *mai mulți studenți români din Transilvania*.

După câte aflăm, la congresul din Turin se va discuta mult chestia *frașilor nostri de peste Carpați*.

Pe de altă parte aflăm, că s'au hotărît să plece la acest congres un foarte mare număr de studenți unguri.

Din partea studenților din România, cel dintâiu care va vorbi în cauza națională este dl Demetrescu-Brăila. D-za va vorbi despre *Liga culturală*, arătând scopul acestei instituțiuni, și despre suferințele și prigonirile pe care le îndură frații noștri din partea Ungurilor.

Așa scrie „Drapelul”. Noi mai aflăm, că din Cluj au și plecat câțiva studenți unguri. Din congres sânt oprite desbaterile politice, dar' totuși se poate, ca să se vorbească în cauza românească, mai cu seamă dacă vor provoca Ungurii.

Cresterea tinerimei. Dl A. D. Xenopol, noul rector al universității din Iași, a rostit zilele trecute o cuvântare despre directiva ce trebuie dată tinerimei universitare.

Dl Xenopol a spus între altele și următoarele:

„A doua direcțiune cătră care trebuie îndreptată lucrarea tinerimei este *spriginirea fraților noștri din alte țări*, căci însemnătatea noastră politică și culturală este strîns legată de *fința neamului românesc în toată întinderea lui* și ori-ce știrbire a existenței lui ar fi o știrbire a sufletului românesc.”

Nouă grație Ungurilor. În cetatea Buda se află ridicată statua lui Hentzi, un general austriac, care a apărut la 1848 cetatea Buda împotriva răsculaților unguri. Această statuă era foarte urâtă de Unguri. Acum Majestatea Sa Monarchul a arătat o nouă gingașă atențiune desmierdaților noștri stăpâni: a hotărît ca statua lui Hentzi, care așa de mult vătămă sentimentele „patrioților” să fie delăturată de pe piața Stului George din Buda, și în locul ei să fie așezată statua ce se va ridica răposatei Împărătese și Regine Elisabeta.

E mare bucurie în Israelul patriotic în urma acestui fapt.

Sêrbii la Monarch. Congresul Sêrbilor din Ungaria este de mai mult timp împedecat în lucrarea sa prin volnicia lui Bánffy. Acum de curând deputații congresuali sêrbi, au ținut o conferență și în urma hotărîrii luate au redactat un vrednic *Memorand*, care subscris de 59 deputați ai congresului a fost

înaintat în 27 Octomvrie n. Majestății Sale prin cancelaria de cabinet. În Memorand se tractează cu bărbăție cauza congresului împedecat de guvernul lui Bánffy.

† Vasile Ignatu.

O știre tristă ne-a venit săptămîna aceasta dela Beiuș. Vasile Ignatu, avocat, unul dintre cei mai vestiți fruntași ai Bihorului, membru al comitetului național și devotat luptător pentru cauza poporului nostru, a încetat din viață Duminecă noaptea spre Luni.

Răposatul a fost un bărbat foarte cinstit de toți câți 'l-au cunoscut. Saferind fiind de mai mulți ani n'a prea luat parte la mișcările și luptele anilor din urmă, a fost însă un neclintit aderent al curentului național pe care 'l-a spriginit în mod însemnat.

Când a sosit știrea despre moartea lui la Sibiu, se aflau aici mai mulți tovarăși de luptă și prieteni ai răposatului, cari au adresat familiei răposatului o telegramă de condolență, care e următoarea:

Deplângem pe cel mai scump și drag coleg, pe Românul neînfrânt. — Primiți condolențele cele mai sincere dela întristării lui amici

Dr. Rațiu. G. Pop de Băsești.
Dr. Teodor Mihali. Rubin Pațifa.
Alexandru Filip.

Despre moartea fruntașului bihorean am primit următorul anunț:

Hermina Ignatu n. Bocșan, fiii sei: *Sabin și Viora*, împreună cu toți consăngenii, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoștință, că prea iubitul și pururea neuitatul lor soț și părinte *Vasile Ignatu*, avocat în Beiuș, membru al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, provăzut cu sfințele taine ale muribunzilor a încetat din viață Duminecă, în 6 Noemvrie dim. la 1 oră, după un morb scurt și greu, în al 55-lea an al vieții și al 23-lea al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pămîntești ale prea iubitului defunct se vor înmormînta după ritul bisericeii gr.-cat. Marți, în 8 Noemvrie, la orele 2 d. a.

Beiuș, în 6 Noemvrie 1898.

Fie-îi țîrîna ușoară și memoria binecuvîntată!

Afacerea studenților noștri dela Oradea-mare.

Causa bravilor noștri tineri dela academia de drept din Oradea-mare se află acum la ministru spre hotărîre. Tinerii, la învîntarea rectorului s'au prezentat la prelegeri și „colegilor” lor unguri nu le mai este iertat să-î mai huiduiască. Purtarea bravă și curajoasă a lor a impus rectorului și profesorilor, cari au oprit pe tinerii maghiari a se purta ca niște cocigi și a se blama și mai deparre. Dar' purtarea bravă a tinerimei noastre, care cinstea fi face, a stors lauda tuturor, de peste tot locul. Toate toile îi salută și încurajează și cuvinte dulci, frățești li-se trimis din partea colegilor lor, a tinerimei noastre de pe la celelalte școale înalte din patrie și din străinătate.

Astfel tinerii din Cluj le-au trimis următoarea caldă salutare:

Iubiți colegi!

Dragoste frățească și admirație sinceră vouă, reprezentanți bravi ai tinerimei române, apărători viguroși ai onoarei românești.

Năpustitu-s'au dușmanii cu povoiu de calumni asupra noastră a tuturor universitarilor români din patrie, ear' victime pe voi vă aleseră acum.

V'au provocat în chipul cel mai nemernic, v'au insultat și v'au batjocorit; voi ați răspuns cu dispreț apucăturilor rușinoase și luptă vrednică ați deschis.

Solidari și neînspăimîntați, demni și rezoluți, voi ați redus la valoarea nimicniciei pe agenții provocatori și 'i-ați desarmat în fața lumii culte și onorabile, 'i-ați arătat în public cât de mult s'au desonorat!

Îndrăznit-au să vă interzică a vorbi românește, voi ați răspuns, că și lupta românește o purtați!

Luptători pentru prestigiul tinerimei române, luptători pentru drepturile noastre naționale, voi sînteți expresia sentimentului public românesc, ear' noi

FOIȚA.

Hora lui Pinte-Viteazul.

I.

Frunză verde de sără,
Colea despre primăvară
Când se 'mbracă codrii eară,
A eșit Pinte sfără;
A lăsat cetăți și sate,
Ce sânt pline de păcate,
Și s'a tras în codrul verde,
Unde traiul lin se perde.
Colo jos în codrul verde
Ce cumplit foc să mai vede!
Lângă el Pinte ședea
Și cu soții lui vorbea,
Vorbă și se sfătuia.
Ei erau până 'n cincizeci
Și frigeau vre-o trei berbeci,
Nu-î frigeau precum se frige,
Ci-î întorceau în cărlige,
În cărlige și 'n belceinge,
Să le fie carnea dulce.

Când berbecii se frigea
Și cina când se gătea,
Pinte la soți se 'ntorcea
Și din gură le grăia:
— Fraților, fărtaților,
Stau să mor, așa 'm-ie dor!
Mergeți câțiva 'n Baia-mare,
Aduceți pâne și sare,
Și-apoi câțiva 'n Baia-mică,
Și-aduceți vin și palincă,
Să ne facem voe bună,
Să petrecem împreună!

Un voinic mai tinerel,
Și 'ntre soți mai vitejel,
Oblu 'n sus s'a ridicat
Și astfel a cuvîntat:

— Ascultă, Pinte voinice,
Noi la Baia nu ne-om duce,
Căci vieța încă-î dulce,
Dar' de-a și fi să pornim,
Cei mai bravi să ne 'nsoțim;
Și-atunci apoi vom pleca,
Dacă din tine-om afla
Moartea ta din ce va sta?

— Fraților, fărtaților,
Din mine puteți afla,
Că moartea mea înc'o sta:
Din trei fire de grâu sfânt,
Dintr'un plumb micuț d'argint,
Bine 'n pușcă îndesat
Și la pieptu-'mi așîntat.
Când fărtații auziră,
Armele 'și-le gătiră
Și pe cai că se suiră,
Cătră Baia se porniră.

II.

Când la Baia s'arătară,
Poarta 'nchisă o sfară,
Și cu bărzi dădură 'n poartă
De se sparsă 'n zece toată,
Și în Baia ei intrară,
Pe la nobili se băgară
După vin, pâne și sare,
Ca să ducă de mîncare.
Dar' ei bea și-și petrecea,
Iute seara le trecea,.....
Când pandurii 'nțelegea,
Cumcă Pintenii-au venit,

avem datoria sfântă de a ne declara pentru voi!

Că voi sînteți frații noștri; lupta voastră e lupta noastră, idealul vostru este idealul nostru.

Poporul privește cu drag la voi, fiii sei eroici; noi colegii voștri sîntem mândri de voi!

Nu vă îmbărbătam; bărbați sînteți voi!

Nu vă incurajăm, curajul cel mai mare îl manifestați voi. Dar' ne adresăm vouă ca frați și vă exprimăm dragostea, admirația și aderența noastră!

Deschis-ați o luptă frumoasă; noi vă dorim să o duceți până în capăt cu aceeași vitejie!

Vă dorim și ne declarăm pentru totdeauna cu voi!

Înainte! Neamul întreg și dreptatea slăvită e cu noi!

Tinerimea universitară română din Cluj.

Asemenea salutări au trimis și tinerii dela universitatea din Pesta, apoi studenții ardeleni din București, pe lângă adresa tuturor universitarilor din București și Iași, mai departe tinerii români dela academia din Leoben (Știria) ș. a.

Dintre foi, între altele îi salută cu vorbe frumoase de încurajare Liga Română, încheiînd astfel articolul seu:

„Da, până și vorba românească, până și un simplu cântec românesc a ajuns să fie luat în Ungaria ca „o tradare de patrie!“

Se poate să fie o asemenea decădere în opinia publică maghiară?

Faptele ne arată, că da.

Ei bine, noi credem cu tărie, că aceste izbucniri ale fanatismului maghiar, sînt semnele netăgăduite ale surpării apropiate a stăpînirii unguroști.

Sîntem însă veseli, că tinerimea română dela Oradea-mare a înțeles starea și prin bărbăție și înțelepciune a reușit să se deosebească și de astă-dată de brutele maghiare.

Energia cu care tinerii români luptă pentru bunul lor drept, ne este o cheazășie, că toată românimea de aici și de acolo are să le sară în ajutor. Ar fi o lașitate să părăsim pe acești tineri bravi!

Din dieta Ungariei.

Dieta, vestita casă de adunare din Budapesta a pînteașilor și perciunașilor noștri compatrioți are ședințe furtunoase. Opoziția a tăbărit cu toată furia asupra lui Bánffy și a ocărnuirii sale, voind să-l răstoarne din minister. Prilejul la lupta parlamentară 'l-a dat pactul sau învoiala, ce trebuie să se facă cu Austria și cererea, ce Bánffy a făcut să 'i-se voteze provisor budgetul. Opoziția se împotrivește la aceasta și vorbitorii rînd pe rînd scot la iveală păcatele și volnicile lui Bánffy.

Cu deosebire fac mare larmă cu casul unui solgăbiru de lângă Pesta, cu numele *Dessewffy*, pe care la alegerile dietale din urmă Bánffy 'l-a citat în minister și fiindcă solgăbiru ținea cu opoziția și nu cu candidatul lui Bánffy, 'l-a amenințat, că îl va scoate din direcție. Aceasta, se înțelege, nu este iertat, căci alegerile după lege trebuie să fie libere și opoziția vrea să arete, că chiar și prim-ministrul calcă legea. Deputații guvernului, cari sînt mai mulți și cei din opoziție cari fac gălăgie, se ceartă, se injură, ba zilele trecute s'au amenințat că 'i va și cu pălmuirea.... patrioți nu glumă.

Noi, dându-le statul Românului: „de cap, că hainele-s scumpe“ dăm câte ceva din vorbirile unor deputați.

Ședința din 26 Oct. Deput. *Várossy Gyula* a zis între altele:

Guvernul acesta ca și cel de mai înainte a atacat preoțimea mai înainte atunci, când a încredințat cu conducerea matriculelor pe un alt factor, adică a dat înțâietate notarilor cercuali și comunali. La știrbirea autorității preoților a contribuit și legea despre neconfesiionalitate.

Ortacii lui Bánffy au făcut legea congrui pentru preoții necatolici. Acesta e lucru frumos și nobil, dacă guvernul ar ține legea în mod cinstit. El însă promite parale, și le și dă, dacă preotul se căciulește, în cas. contrar îi trage plata.

Guvernul prin legea aceasta vrea să face corteși din preoți. Legea deci este un mijloc de corteșit.

Tot asemenea procedere are guvernul și cu congrua preoților catolici și cu autonomia. Causa aceasta o trăgănează și 'i-ar plăce să producă ciocnire între prelați și preoțime. Pe episcopi mereu îi amenință Bánffy prin ajutorul ziarelor, că le ia averile bisericesti. Estă că mâna murdardă a guvernului se atinge și de scaunele înalte ale prelaților, ca să 'și valozze și aci interesele murdare.

Urmările felului de guvernament a lui Bánffy e tristă stare, că în sinul poporului corupția s'a lăsat în măsură inspăimîntătoare, viața publică, spiritul public a decăzut, atât aici în dietă, cât și afară. Oamenii se tem, își tănuesc convingerile..

Deputatul *Barabás* vorbind despre dietă zice:

Cum stăm în dietă cu naționalitățile? Sînt aspirații și dorințe naționale. Aceste decăd în cadrul dreptății, de oare-ce nu li-se dă ascultare. Sînt aici reprezentanți de ai naționalităților (? Red. „F. P.“), dar' cu ce scop? Numai pentru ochii lumii, ca să se vază în afară, că și aceasta trebuie să se întempe.

Să luăm numai pe Români, Sârbi și Sași, Guvernul și majoritatea mereu pactoză cu ei (? Red. „F. P.“) și nu au altă chemare, decât să se injuge la carul guvernului și nu sînt în parlament cu scopul, ca cauza de naționalitate să se rezolve între marginile dreptății și loialității.

Ședința din 28 Oct. Deputatul *Wittmann* a zis:

Eu aflu dovedit, că în Europa. ba poate în întreaga lumea nu este țară și națiune care să fie în o stare mai tristă ca Ungaria de azi.

Ședința din 29 Octomvrie. Deputatul *Marjai* zice:

Opoziția nu fără cauză atacă guvernul, ci pentru aceea, că acesta face abus de putere, deosește demnitatea omenească, așa că oamenii 'și au pierdut credința în dreptate. Cu drept cuvînt se poate deci zice, că capul guvernului unguresc este unul dintre cei mai mari păcătoși.

După ei au și pornit,
Și 'n lăuntru ei intrară
Și de arme-'i despoiară
Și ca nodul îi legară.

— Fraților, pandurilor,
Dați-ne voi nonă pace
Că nimica n'om mai face,
Dar' de ne duceți la moarte
Vai si-amar de-a voastră soarte!

Dar' pandurii răspundea:
— De-aici voi nu veți scăpa,
Pân' de știre nu ni-'i da
Moartea Pintii 'n ce va sta?
— Fraților, pandurilor,
Dela noi puteți afla
Că moartea Pintii va sta:
Din trei fire de grâu sfânt
Și dintr'un plumb mic d'argint,
Tare 'n armă îndesat
Și la pieptu-'i aștinat!

Dar' pandurii nu-'i lăsară
Să mai es'odată-afară.
Pun în urmă grâu d'ăl sfânt

Și plumbuțe de argint,
Și-o mulțime se 'neoșiră.
Cătră Pinte se porniră.

III.

Trei ciasuri acum trecuse
De când bravii lui se duse,
Pinte lângă foc rămase
Și somnul cum îl luase
Un vis rău el a visat,
Sigur de s'a minunat:
Par'că sabia cea nouă
'I-se rupsese oblu'n două;
Par'că sabia cea veche
'I-se rupsese la ureche,
Și din vis s'a spăimîntat
Cât fu 'ndată deșteptat!
— Fraților, fărtașilor,
Zise Pinte soților,
Dar' întors-au soții eară?
Rău mă tem, ca să nu piară!
Ceialaltă atunci grăiră:

— Cine știe ce pășiră,
Eacă miezul nopții vine
Și din ei nu 'ntoarnă nime.

Pinte calul 'și-'l gătea
Și de loc încăleca,
Și când calul 'și-'l porni
Până 'n Baia nu-'l oprî.
Prin cetate când intra
Fluiera și asculta
Doar' de soții lui va da,
Că fărtașii-'l cunoștea
Pinte când le fluiera!..
Dară soții nu s'arată,
Ci o ceată neașteptată
De panduri din Baia-mare,
Că era la priveghiare,
Doară Pinte va veni,
Cu ai sei de-a se întălni,
Când pe Pinte îl văzură,
Toți în cale îi stătură.
— Dă-te Pinte-acu legat,
Că, de nu, vei fi pușcat
Cu trei fire de grâu sfânt,
Cu plumbuțe de argint!
— Ba, zău, că eu nu m'oi da
Să știu chiar că n'oi scăpa,
Și mai bine voi muri,

DIN LUME.

O nouă putere mare.

În viitorul apropiat o nouă mare putere își va face apariția pe scena lumii: *Statele-Unite* din America-de-nord. În Paris acum decurg tratările de pace între reprezentanții Spaniei și ai Statelor-Unite. Din cercurile diplomatice se anunță, că una dintre stipulațiunile păcii va fi, că pe lângă insulele vestindice, Spania va ceda Uniunii și *insulele Filippine*, în schimbul unei însemnate sume de bani. La deschiderea congresului Statelor-Unite *Mac Kinley* va enunța, că *Uniunea a luat în stăpânire dominațiunea colonială spaniolă*. Aceasta apoi se va face cunoscut și puterilor europene, cu adaosul, că Statele-Unite își părăsesc atitudinea rezervată de până acum și voesc a lua parte la deciderea asupra evenimentelor universale.

Calătoria împăratului Wilhelm.

Împăratul Wilhelm și suita au părăsit Ierusalimul și trecând prin *Beirut*, au sosit în 7 l. c. în *Damasc*, punctul final al călătoriei. Poporațiunea a făcut mari ovații înalților oaspeți; seara orașul a fost iluminat.

Din *Damasc* se face întoarcerea spre casă. Ziarul *Italie* scrie, că părechea imperială va debarca probabil în *Genua* și de aici va pleca cu trenul la *Berlin*.

Congresul de desarmare.

Ziarul *Lokalanzeiger* din *Berlin* publică un articol de *V. Stead* (editorul revistei »*Review of Reviews*») sub titlul: *Țarul și congresul de desarmare*. *Stead* a fost primit în audiență la Țarul, în *Livadia*, și sub influența acesteia a scris el articolul.

Stead constată, că *Țarul e un sincer amic al păcii și urește, întocmai ca tatăl seu, politica războinică*. În ninsuințele sale pacifice, Țarul e spriginit de ministrii sei, cu deosebire de *Muravieff*, de ministrul de finanțe *Witte* și de ministrul de războiu.

Stead spune, că nu se intenționează desarmare în sensul literal al cuvântu-

lui. Scopul practic este, ca pe terenul *pretensiunilor militare să se facă o pauză*.

Între altele apoi la congres se va desbata și chestia, cum s'ar pute *impedea declarațiunile repentine de războiu*, neprecugetate, ca astfel să fie posibilă intervenția puterilor neutrale.

Gubernatorul Cretei.

Gubernator al Cretei va fi denumit principele *George*. Denumirea se poate considera de fapt împlinit. Titlul lui va fi: principele-gubernator al Cretei. Dacă Sultanul se va învoi, principele *George* va merge în *Constantinopol* pentru a primi firmanul de denumire, în cas contrar noul gubernator va pleca de-adreptul în portul *Suda*, unde va fi primit de către admiralii și va fi introdus în deregătorii de gubernator.

Se zice, că Țarul va împlini dorința Sultanului, ca să staționeze în *Creta* o mică garnisoană turcească, ca semn al recunoașterii stăpânirii turcești, căci altă putere și așa nu-i rămâne.

1848.

— Cronica anului. —

Acum sunt 50 de ani începând din 28 Oct. s'au petrecut următoarele întâmplări mai însemnate:

Lugoj, 28 Octomvrie.

Cătanele sunt tot în *Lugoj*; încătrău vor merge nu se știe.

Călătorii cari vin din *Ardeal* zic că vre-o 3—4 mii *Români* armați împreună cu armata nemțească vin în jos pe țărmurii *Murșului*. (Am. Pop. nr. 22).

Zlatna, 29 Octomvrie.

Iancu e încă aici și adună banii și aurul răpit de *Români* cu ocaziunea catastrofei. Toți aduc bucurios cele luate atunci, după-ce au auzit, că aurul nu e al lui *Kossuth*, ci al *Împăratului*. (S. B. nr. 119).

Abrud, 29 Octomvrie.

Prefectul *I. Buteanu* anunță, că pretutindenea s'a arborat steagul împărătesc. Toți *Maghiarii* sunt desarmați. Oficiantii și alte familii scăpate din *Zlatna* stau sub scutul lui. Comunicațiunea între *Abrud* și *Deva*, *Arad* și *Beiuș* e liberă, curățind lăncerii *români* drumurile de cetele *Maghiarilor*. (S. B. nr. 119).

Pesta, 29 Octomvrie.

Azi după amiază au fost să joare grănițerii *români* dela *Năsăud* pentru a 3-a oară, dar' nu s'au învoit nici-decât; s'a făcut pentru ei o formulă de jurământ mai *molcomă*, dar' nici așa n'au jurat. Mulți au și fugit din casarmă, dintre cari pe 7 deja 'i-au prins și 'i-au judecat la 70 de bote pe câte unul.

Comisiunea apărătoare de țeară a hotărât ca și *Pesta* să fie încunjurată cu șanț. Pentru săparea șanțurilor bărbații vor avea 30 cr. arg., muierile 24 cr. arg. și copiii 15 cr. arg. la zi. (Am. Pop. nr. 22).

Sibiu, 30 Octomvrie.

În ședința universității sășești se enunță, că comitetul național sășesc e de a se privi drept delegațiune a ei, având toate autoritățile cercuale să se supună hotărârilor lui. (S. B. nr. 117).

Blaj, 31 Octomvrie.

Săcuii au ars și jefuit toate comunele între *Târnave* și *Murș* omorînd o mulțime de *Români*. Tot așa s'a întâmplat cu satele de pe *Murș* dela *Oșorhei* până la *Alba-Iulia*. În *Blaj* sunt adunați o mulțime de *Români*, cari din cauza lipsei de victuale sunt amenințați de foame. În jurul *Aiudului* sunt peste 50 de comune pustiite. Pe drumul dela *Cluj* la *Alba-Iulia* sac bărbați, femei, copii morți, cu grămada. Operațiunile militare merg de altă parte foarte încet. De vom mai de-libera mult, nu mai avem ce mântui. (S. B. nr. 119).

Reghinul-sășesc, 2 Noemvrie.

Orașul în dimineața de azi a fost aprins de doi comercianți, unul *Român*, altul *Sas*. A ars tot. (Rap. lui *Berzenczei* în dietă).

Baia-mare, 2 Noemvrie.

Tabăra *Românilor* de sub comanda lui *Timbul* (*Dimbul*) a fost atacată și fugărită de *Katona*. *Românii* au pierdut 68 ficiori și 100 răniți. (Közlöny nr. 151).

Că fărtații mei v'au spus,
De v'au spus, ca ei să scape,
Peste țeri și peste ape,
Doamne-atunci li poți ierta
Și pe mine-a mă certa!
De v'au spus, ca să mă vînză
Și pandurii să mă prinză,
Doamne-atuncia tu să-'i bați
Că nu-'s frați adevărați!..
Fraților, pandurilor,
Spuneți voi și domnilor.
Că legat eu nu m'am dat,
Ci viteaz că m'am luptat,
Ca să știu, că de prunc mic,
Pân' la moarte-am fost voinic.
Și când arma 'și-o goleşte
Pe panduri 'mi-'i tăvăleşte,
Și când scoate sabia nouă
'I-se rupe tocma 'n două,
Și când scoate sabia veche
'I-se rupe la ureche.
Atunci plumbul de argint
Și trei fire de grâu sfânt
'L-au aruncat la pământ

Pieptul lui burăți se frânge,
Cât și calul lui îl plânge,
Și rânchează, asvirleşte,
Căci pe domnul seu jleşte.
Și când sufletul 'și-'l da
Pintea astfel cuvînta:
— O sută cinci-zeci ai mei
De voinici, ca niște smei,
Vă păziți prin codrul verde,
Că-'n *Baia* vieața-'ți perde, —
Și țineți toți la olaltă,
Și nu vă dați nici-odată.
Nu dați sfatul
La fărtațu,
Că fărtațu
Pune capul!
Ascultați voinici de mine,
Să vă 'nvêț a trăi bine:
Sfatul nu vi-'l dați la nime.
Cui li dai pâne și sare,
Ăla te mîncă mai tare!..
De azi *Pintea* viteaz mare,
N'a tăia domnii 'n cărare,
Pintea a gătat cu toate

Și trage acum de moarte.
Dintre voi cin' mă iubește,
Cine pe *Pintea*-l jleşte.
După-ce voiu muri eu
Să-'mi tundă tot părul meu,
Și 'ntr'o zi de sărbătoare
Să-'l pună 'n poartă la soare:
Să-'l pleptene fetele
În toate *Duminecile*,
Și să-'l sufle vînturile
Calea primăverile.

Trei voinici s'au și aflat
Părul de 'i-'l-au tăiat:
Unu-'i *George Sălăgianul*,
Și cu *Mitru Ardeleanul*,
Altu-'i *Ioan Moïdovanul*;
Ăștia părul 'i-au tăiat
În poartă 'l-au așezat,
Că el să se pomenească
În cea țeară ungurească,
De *Români* fie mărit
Și de *Unguri* pomenit!

„Călimdarul Poporului“ pe 1899.

Călimdarul Poporului pe 1899, a cărui eșire am vestit-o, și care este cel mai folositor și mai frumos și totodată cel mai ieftin între călimdarele românești, este mult lăudat în foile noastre, atât în cele de aici, cât și în cele din România.

Eată ce scrie s. p. foaia literară *Floare albastră* din București despre acest călimdar:

E anotimpul călimdarelor.

În românește până acum n'a apărut decât acesta, și probabil că el va fi până la sfârșit cel mai potrivit scopului pe care 'și-l-a propus, dintre toate călimdarele cari vor apărea de acum înainte în țeară.

Această specialitate de publicistică a ajuns în vremea din urmă un fel de mijloc de speculă. Se pune materia călimdaristică, vre-o câteva anecdote, câteva nuvele și poezii ca vai de lume, și eată călimdarul gata.

Publicația „Tipografiei“ din Sibiu face o fericită excepție și merită să o relevăm. „Călimdarul Poporului“ e, cu adevărat, scris pentru poporul român, e o mică cronică a evenimentelor petrecute în țările locuite de Români, un modest dar' puternic îmbold de îmbărbătare la luptă, de înflăcărare a sentimentului patriotic.

Din cuprinsul literar remarcăm „Răvașul nostru“, cronică mișcării naționale de peste munți, dela Septembrie 1897 până la Septembrie 1898.

Poesiile, anecdotele, nuvelele, tot ce formează cuprinsul literar al călimdarului, sânt scrise într'o limbă frumoasă, simplă, curgătoare, așa cum vorbește țeranul român.

Redactorii „Tribunei“, cari au redijat compunerea acestui călimdar, pot să fie mândri de modesta lor lucrare. În tenui labor.

Așa modest cum este „Călimdarul Poporului“ va fi încă unul din puternicile mijloace de educație națională, și ca Români trebuie să încurajăm tot ce se produce în direcția aceasta.

Zarandul și Munții-Apuseni.

În nrul trecut am vestit, că a eșit de sub tipar cartea *Zarandul și Munții-Apuseni*, scrisă de *Silvestru Moldovan*. Cartea e bine primită și lăudată în foile noastre. Eată ce scrie despre ea *Gazeta Transilvamei*:

„Dl *Silvestru Moldovan* a scos în editura proprie și cu tiparul „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu, o foarte prețioasă descriere a Zarandului și a Munților-Apuseni. Lucrarea dlui *Silv. Moldovan* se extinde pe 303 pagini în 8°, tipar cetet, curat și condensat. Prețul 1 fl. v. a. Pentru România 3 lei. Lucrarea este de o deosebită valoare mai ales din punct de vedere topografic special românesc. E scrisă pe baza de experiență proprie câștigată prin călătorii și excursiuni, folosindu-se și de datele

scrierilor referitoare la munți, precum și de împărțiri private dela prieteni și cunoscuți ai autorului. Dl *Silv. Moldovan* face prin scrierea sa de față un foarte bun serviciu monografiei române dela noi. Rocomandăm scrierea d-sale tuturor iubitorilor noștri de literatura națională. Limbajul scrierei este fluent și verde românesc.

Un călăreț român.

Ilustrație din „Călimdarul Poporului“ pe 1899.

De-a dragul să mergi călare
Pe calul cu coama mare,
Pintenog de trei picioare,
Bueștraș în fuga mare.

PARTEA ECONOMICĂ.

Expozițiile din Sebeșul-săsesc.

În nrul trecut am făcut o descriere scurtă a expozițiilor din *Sebeșul-săsesc*, aranjate de „*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului*“. Expoziția de poame s'a deschis Joi, la 26 Octomvrie, în sala școlii decorată frumos cu flori și verdeață și cu pereții împodobiiți cu țesături și broderii etc. Deschiderea a făcut-o presidentul *D. Comșa* prin o frumoasă cuvântare. Atât la deschidere cât și în zilele următoare expoziția a fost cercetată de o mare mulțime de oameni. Cu deosebire au fost mulți cercetătorii *Duminecă*, când s'a deschis și expoziția de vite și s'au împărțit premiile.

Eată ce ne scrie raportorul nostru:

Sebeșul-săsesc, 31 Oct. 1898.

Dum., la 30 Oct. n. c. Sebeșul-săsesc a luat înfățișare aproape cu desăvârșire românească și 'ți-se părea că te afli la țirg de țeară. Publicul mult și ales, ce a alergat aici din apropiere și din depărtare — nu mai știa încotro să-și îndrepte privirile, căci în această zi s'a ținut expoziția de vite și s'a făcut judecata asupra expoziției de poame.

Mai înainte de a trece la amănunte, ce se țin de aceste afaceri, țin să înșir aci câteva nume a acolora, cari n'au întrolăsat rarul prilej de a vedea de ce capabil este Românul din cercul Sebeșului. Din Sibiu: comitetul central al *Reuniunii române de agricultură* a fost

representat prin presidentul *D. Comșa*; vicepresidentul *Dr. D. P. Barcianu*; secretarul *Vic. Tordășianu*; cassarul *Petru Cioara* și controlorul *Emil Verzariu*, cari, în societatea profesorului *I. Ghibu*, a d-șoarelor *Maria Cioban*, *Eugenia Jovescu*, *Cornelia Ciceiu* și *Victoria Joandrea*, profesoare la internatul de fetițe; a dlui *Vasile Dan* de Apșa și *George Adam*, candidați de avocați; *Stefan Moga*, m. frazelor și doamna; proprietarul *Vasile Chirca*, econom; a dlui *Petru Tineu*, funcționar la „*Albina*“ și a juristului *Piso*, — au sosit de Sâmbătă seara; din Seliște am remarcat prezența d-nei *Maria Dr. Maier*, văduvă protopopeasă și a dlui *Ioan Chirca*, v-not.; din Vinerea a fost față dl *Nicolae Herlea*, inv. și *I. Mihăilă*, învățător și proprietar; din Cudgir dl învățător *Munteanu*; din Merceurea dl protopresbiter *Ioan Droc*, proprietarul *Spiridon Fleșeriu* și notarul emer. *Ioan Măcelariu*; din Röhău *Gerasim Cârpenișan*, notar cu d-na; parochii: *Nicolae Cârpenișan* și *Ioan Floca*, cu d-nele preotese; *George Goșa*, primar; parochul *Ioan Bena* din Pianul-inf; din Lanerăm părintele *Isidor Blaga*, cu d-na și notarul *Vasile Aldea*; din Pianul-superior parochul *Simion Ghibu* cu d-șoarele fiice; dl *Ioan Maxim Vulc* cu d-na; din Rețiu dl *Demetriu Munthiu*, notar și alții mulți.

Încă în orele de dimineață și înainte de a se deschide expoziția de vite s'a întrunit juriul expoziției de poame, care a luat următoarele hotărâri: În locul membrilor absenți: dl *I. Paraschiv*, împedat prin morb și a dlui *Ioan Bogdan* din Săsciori, juriul s'a întregit prin alegerea dlor *Dr. D. P. Barcianu* și *Petru Ciora*; la rugarea secretarului *Victor Tordășianu*, ocupat peste măsură cu raportul juriului expoziției de vite, se numește în locul său drept secretar al juriului expoziției de poame dl *Ioan Chirca*, vicenotar; premii în bani se vor distribui și între exponenții, cari nu sânt membri ai *Reuniunii* și în fine diplome de recunoștință vor primi toți exponenții.

Aceste premerse juriul a luat în deaproape examinare toate poamele, preparatele, obiectele etc., și după o matură chibzuire a aflat să distingă cu primul premiu de 12 coroane pe domnul *Ioan Chirca*, vicenotar în Seliște, care a avut cea mai bogată colecție de mere și pere de soiurile cele mai nobile; cu premiul al 2-lea de 9 coroane pe dl *I. Popescu*, proprietar în Sibiel pentru pere și mere; cu premiul al 3-lea pe dl *Ioan M. Vulc*, din Pianul-inferior etc. La grupa mere și pere s'au distribuit în total 76 coroane premii între 19 exponenți; la grupa nuci, alune etc. a fost distins parochul *Ioan Ghibu*, din Rechița, cu premiul prim de 4 coroane; cu al 2-lea *P. Opincariu*, proprietar în Sebeșul-săsesc etc. La această grupă s'au împărțit în total 13 coroane între 6 exponenți; la grupa struguri de vin și de masă s'au distribuit între 12 exponenți în total 50 coroane, dintre cari primul premiu de 10 coroane l-a câștigat dl *Petru Opincariu*, proprietar în Sebeșul-săsesc, al 2-lea parochul *Zev. Murășan* cu 8 cor.; al 3-lea *Ioan Bucur*, învățător în Lanerăm etc. etc.

La grupa *vin, vinars* etc., s'au distribuit în total 31 coroane între 7 exponenți, dintre cari cu primul premiu de 10 coroane a fost distins dl Petru Opincariu, cu al 2-lea de 7 coroane înv. Vasile Rehoșean din Călnic, cu al 3-lea doamna Elisaveta Morariu din Săsciori etc. La grupa *preparate* s'au distribuit între 7 exponenți în total 30 coroane, dintre cari cu premiul prim de 6 cor. a fost distinsă doamna Ana Z. Murășan, cu al 2-lea de 6 coroane doamna Leontina Roman, cu al 3-lea dl Ioan Chirca, vicenotar în Seliște etc.

În total așadar s'au distribuit 200 coroane premii între 51 exponenți. Terminând juriul această lucrare a luat hotărârea, ca distribuirea premiilor în bani și diplome să se facă numai d. a. în sala cea mare a hotelului și deodată cu distribuirea premiilor între exponenții expoziției de vite. Totodată la dorința expresă a locuitorilor, mai ales sași, din Sebeșul-săsesc juriul a hotărât, ca expoziția de poame să se desființeze numai Joi, în 3 Noemvrie n.

La orele 10 a. m. publicul s'a îndreptat spre locul numit »*Tîrgul de vite*«, unde s'a ținut *expoziția de vite*, ce avea aspectul unui târg de vite, bine cercetat. În ședința juriului, ce a premers examinării vitelor, s'au întregit locurile vacante din juriu, alegându-se ca suplenți dl Petru *Androne*, propr. în S.-săsesc; Maftiu *Opincariu*, tot de acolo; Ioan *Bucur*, înv., Lancrăm; Ioan *Floca*, paroch, Răhău; Savu *Cătană*, ec., Laz; Vasile *Aldea*, not., Lancrăm; Lazar *Văișan*, econ., Pianul-sup. și George *Rehoșean*, ec., Călnic, și după toate acestea juriul luând în primire dela comitetul aranjator local lista generală a exponenților și a vitelor expuse, a purces la examinarea vitelor.

Nevoind să preocup raportul oficios al juriului mă mărginesc pe lângă a constata, că *rassa de vite »Pinzgau«* se bucură de călduroasă îmbrățișare la harnicii nostri economi din Sebeșul-săsesc și jur, dintre cari se distinge harnicul și înțeleptul proprietar dl Petru *Opincariu* și Petru Simion *Androne*, protopresbiterul Sergiu *Medean*, din Sebeșul-săsesc; Ioan *Maxim Vulc* din Pianul-superior; Avram *Adam* din Laz etc. Obositoarea și anevoioasa examinare a vitelor, abia s'a terminat pe la orele 3 d. a., când juriul s'a întrunit în sala hotelului la »*Leul de aur*«, cu scop de a satorî lista premiaților.

Între premiați la locul prim s'a distins dl Petru *Opincariu*, propr. în Sebeșul-săsesc cu cel mai mare premiu, de 40 cor., pentru *taurii de rassa »Pinzgau« curată*; în locul al 2-lea dl Petru Sim. *Androne* cu premiul de 24 cor.

La grupa *vaci* premiul prim în valoare de 30 cor. l'a câștigat Avram Adam, ec. în Lancrăm, al 2-lea de 20 cor. protopresb. Sergiu *Medean*, al 3-lea de 12 cor. Dumitru *Zbucnea*, econ. în Răhău etc. În această grupă s'au distribuit între 31 exponenți în total 199 coroane premii. La grupa *tăurenci, junince* premiul prim cu 20 coroane a revenit dlui Ioan M. *Vulc*, proprietar în Pianul-superior, al 2-lea cu 15 cor. lui Ioan *Chirilă*, econom în Lancrăm, al 3-lea cu 12 cor. Anei *Olariu*, econoamă n Poiana (spre lauda ei fie zis, Ana

Olariu a fost unica exponentă din Poiana) etc. În această grupă s'au împărțit între 25 exponenți suma de 131 cor. premii. La grupa *viței și vițele* s'au distribuit între 7 exponenți 42 cor., dintre cari premiul I. cu 12 cor. s'a dat înv. Vasile *Rehoșean* din Călnic, al 2-lea lui Moise *Hoca*, faur în Sebeșul-săsesc etc. La grupa *oi, berbeci și noatini* s'au distribuit între 5 exponenți în total 64 cor., dintre cari oierul Vasile *Zemora*, din Sebeșel, a câștigat primul premiu cu 20 cor., al 2-lea Lazar *Văișan*, econ. în Pianul-sup. cu 15 cor. etc. S'au distribuit în total 500 coroane premii între 70 exponenți.

Terminată și această lucrare, membrii comitetelor aranjatoare, a expozițiilor, membrii ambelor jurfi, exponenții și publicul adunat — doamne, domnișoare, domni, țărani, țărance, — s'au întrunit în sala cea spațioasă a hotelului, unde în fața tuturor, cei vrednici câte o mică răsplată a ostenelelor lor aveau să primească.

Președintele Reuniunii, dl D. *Comșa*, face o scurtă revistă asupra zilei atât de mănoasă în lucrări, în care toți obositoare lucrare am săvârșit, oboseală, ce compensată este prin rezultatele obținute. Vorbește pe larg despre scopul expozițiilor și laudă zelul comitetelor aranjatoare, cari n'au cruțat nici timp, nici osteneală, numai ca expozițiile noastre laudă să ne aducă, etc. etc.

După toate acestea secretarul juriului expoziției de vite, dl V. *Tordășianu*, citește lista celor premiați, cari în fața tuturor își primesc premiile statore; după aceea secretarul juriului expoziției de poame, dl I. *Chirca*, citește lista premiaților expoziției de poame, cari își primesc premiile în bani și diplome. Surprinzător este, că toți cei premiați s'au declarat satisfăcuți cu hotărârile juriilor, lucru acesta, ce numai ca laudă le poate servi.

În numele Sas-sebeșenilor dl Z. *Murășan* ține a mulțumi încă odată comitetului central al Reuniunii agricole, care ocaziune le-a dat a aranja aici expozițiile; ear' după d-sa dl preș. *Comșa* mulțumind tuturor, declară expozițiile de închise, cu adausul, că expoziția de poame se va desființa numai Joi.

Este de prisos să mai amintesc despre banchetul inevitabil la asemenea ocaziuni și despre toastele ținute.

De încheiere amintesc, că toți au fost mulțumiți cu cele văzute și între acestia chiar și raportorul d-voastre

De pe Murăș.

— Tăiatul viiei.

Tăiatul viiei se face când a încetat umblarea socolui, ceea-ce se arată prin picarea frunzelor. Acest timp cade la noi pe la Sâmedru (S. Dumitru), în jumătatea întâia a lui Noemvrie c. n. san sfârșitul lui Octomvrie c. v. Înainte de acest termin nu e bine a tăia viia, pentru-că vița nefiind deplin coaptă, sufer ochii sau mugurii și multă rămâne stearpă.

Cu prilejul tăiatului ar trebui să se lasă numai vița de roadă, ear' lemnul

care a dat odată cercul să se taie din fața pământului. Totuși din precauțiune e mai bine ca toamna să se taie numai cercul, lăsând la umerii lui câte un lemn de roadă, pentru-ca în cazul, când lemnul, anume lăsat pentru roadă, ar perî până primăvara, să ne putem ajuta cu aceste 2 vițe lăsate din umerii cercului bătrân. Dacă însă primăvara lemnul cel tinăr de roadă e sănătos, se face cerc, ear' lemnul bătrân cu cele 2 vițe se taie din fața pământului.

Lemnul de roadă, atât cel de doi cât și cel de un an, e pregătit încă de vara, adecă curățit și ciontat; acum 'i-se mai curăță numai subsuorile.

Tăiatul viiei se poate face și primăvara fără nici o scădere, dar' cercul bătrân e neapărat de lipsă să se taie de cu toamnă, pentru a încunjura greutățile, ce le-am întâmpina având de îngropat prea mult lemn.

Toamna se curăță și îngrijesc rădăcinile și butucii viilor, că să nu aibă teșturi. În locurile rămase goale se trag butași. Și tot de cu toamnă se îngrijesc cei-ce au lipsă de vița americană pentru replantarea viilor.

Îngropatul viiei.

În patria noastră numai tare arare-ori poate ierna vița neacoperită, ci trebuie să se culce toamna la pământ, pentru-ca să nu degere. Aceasta se face îndată după tăiat. Culcatul trebuie făcut cu grije ca să nu se vatăme vițele. Virful vițelor de roadă trebuie să rămână cam de un lat da palmă neacoperit, pentru a fi în atingere cu aerul și în timpul iernei și astfel a fi scutită de orbire și mucezeală. Pământul pus peste vițe trebuie să fie cu spinare, ca apa să se poată scurge și să nu se adune la vița îngropată.

Îngropatul trebuie să se facă pe timp bun, fiind pământul uscat. Îngropată fiind în pământ ud, vița putrezește și peste tot iernează rău.

Acoperită cu paie vița iernează bine și locul se gunoiește; dar' neapărat de lipsă nu e a pune paie sau turnumeată, deoparte și pentru-că se dă prilej șoarecilor și altor animale de a se încuibă în viie, făcându-'i stricăciuni.

Viile plantate pe coaste înspre apus sau mează-noapte, cum și cele plantate pe șes trebuie îngropate și acoperite mai bine ca cele-ce sunt înspre mează-zi sau răsărit, fiind ele mult mai expuse umezelilor și vânturilor reci.

La viile de nou sădite, toamna se trage pământ cu sapa lângă fiecare viță, ca la cucuruz, și se lasă astfel să ierneze.

Prelegeri populare din economie.

(Urmare și fine).

Tot așa de rău stăm și cu *industria de casă*, care în loc de a da înainte, a început a face calea racului: *cânepa și mul*, precum și *lâna* ne mai fiind lucrate în aceeași măsură, că în vremile trecute, ci înlocuindu-se cu țesături de tîrg, cu joljuri, cartoane, postav ș. a. Și pe când economia nu o purtăm astfel, ca se aducă cel mai mare câștig, în același timp multe năravuri rele s'au încuibat și altele se încuibă pe nesimțite în popor: petrecerea multora prin cărcime, jocul de cărți, risipa pricinuită de lux (mândrie), în parte și ospetele și pomenele, așa cum se obișnuiesc la noi ș. a. multe.

În urma acestora nu cred că mai poate sta cineva la îndoială asupra nenumăratelor lipse, neajunsuri și greșeli în purtarea economiei și cu privire la o altă întocmire a vieții noastre peste tot.

Nu e însă de ajuns numai a cunoaște răul, ci trebuie lecuit până nu e prea târziu. Ear' lecuirea atâtor rele, dela a căror vindecare atîrnă viitorul și fericirea noastră, de unde și cum să se înceapă?

E mai pe sus de ori-ce îndoială, că îndreptarea răului se poate face numai astfel, că cei mai pricepuți și mai pățiți vor porni lupta în contra întunerecului, dând povețe poporului, cum se poarte acea luptă, dela care îndărăt nu se poate da și din care trebuie să ese biruitor.

E aproape timpul, când plugarii împutinează lucrurile din câmp, și când nu-i îmbulzesc prea tare nici lucrurile de pe acasă; e aproape timpul iernei, în care plugarul bucuros ar asculta învățături cu privire la îmbunătățirea stărei sale materiale. Dar' dela cine?

Maghiarii au o mulțime de învățatori bine pregătiți în școale economice, au reuniuni economice în toate comitatele, au tovărășii economice fel și fel în mulțime de comune, au școale economice anume pentru fiii plugarilor, au școale de repetiție economice cu sutele, au scrieri economice pentru popor și statul îi ajută pe toate căile ca plugarii să se poată ridica la o stare mai bună, folosind cât mai bine timpul, care e păcat să treacă neîntrebuințat. Plugarii maghiari au deci o mulțime de mijloace pentru a se cultiva în timpul iernei.

Și ce mijloace ne stau nouă la îndemână în această privință? Puține, tare puține în asemănare cu ale lor. Reuniuni economice abia avem în două comitate, tovărășii economice n'avem nici 10, cari să desfășure o lucrare mai roditoare, școale economice anume pentru fiii plugarilor n'avem de loc, școale economice de repetiție e, întrebare, avem 5 în toată regula? Dar' pe când atâtea mijloace neapărat folosite ne lipsesc, avem și noi *scrișori economice* îndestul de bune, din cari se

pot pregăti, cei-ce datorință au de a deschide ochii plugarilor, ca se vază, cum și de unde are să le vină mântuirea. Acestia sînt: *preotul, învățătorul, notarul* și alți *cărturari* săteni, de cari nu sîntem lipsiți în toate comunele.

Între cărțile aveau potrivite atât pentru prelegători, cât și pentru popor numim:

1. „*Ținerea vitelor*” și „*Trifoiul*”, de Eugen Brote. 2. „*Prăsirea pomilor*”, de Demetriu Comșa. 3. „*Vieritul*”, de Petru Vancu. 4. „*Cartea stuparilor săteni*”, de Romul Simu. 5. „*Legea veterinară*”, de Inv. Muntean. 6. „*Povestiri economice*”, de Ioan Georgescu. 7. „*Economia rurală*”, de Stefan Pop. 8. „*Îndreptar practic în economia rurală*”, de I. Băciu și consoți. 9. „*Comasările*”, de Elia Dopp. 10. „*Prăsirea galițelor*”, de N. Albani și „*Foaia Poporului*”, în care se publică număr de număr prețioase îndrumări economice fel și fel.

Îndeosebi pentru preoți și învățatori se recomandă studiarea „*Manualului de agricultură rațională: Agrologia și Fito-technia*”, cum și celelalte părți, cari vor apăre din acest manual, de Dr. George Maior, o carte care trebuie să fie folosită de toți cărturarii, cari se ocupă cu economia, atât pentru a se lumina înșiși, cât și pentru a pute lumina pe alții. La aceste se mai adaug: „*Însoțirile de credit*” (Raiffeisen), de Aurel Brote; „*Însoțirile de cumpătare*”, de Gavriil Aluș, Statutele „*Tovărășilor agricole*” și Statutele „*Însoțirilor de credit*” (Raiffeisen).

Cu ajutorul acestor cărți conducătorii poporului sătean pot face foarte mult spor întru înaintarea spre bunăstare a poporului, întocmind prelegeri în Dumineci și sîrbători, deasemenea în serile lungi de iarnă, cetindu-le și explicându-le, cum și dînd prilej celor-ce știu ceti ca înșiși să le cetească, făcînd întrebunțare de sfaturile înțelepte, ce ele conțin.

În ce privește procurarea lor, e ticăloasă și nevrednică de darul lui D-zeu acea comună, care nu află chip și fel de a le cumpăra pe seama bibliotecii școlastice sau parohiale.

Iubiți cărturari dela sate, cari vă doriți binele vostru și al neamului, nu întarziați de cu bun timp a vă înțelege voi între voi despre modul cum e să urmați, pentru-ca poporul să nu mai rămână și pe mai departe în întunerecul și neștiința celor mai arzătoare trebuințe a le sale.

Luați pildă dela alte neamuri! Grijiți să nu ne copleșească lipsele și nevoile! Luminați poporul prin prelegeri economice în timpul iernei și cu chipul acesta 'i-ați făcut în împrejurările de azi cel mai mare bine.

Durata hemeiului.

Pomii trăesc zeci de ani; asemenea și vița de vie. Luțerna încă se ține mai mulți ani pe același loc. Grăul trăește numai un an, cel de primăvară și cucuruzul numai câteva luni.

Între plantele cari au o durată mai mare, o viață mai lungă, se numără și hemeiul. El trăește dela 12—15 ani pe același loc. Nu însă toate vițele sînt într'o potrivă de bune și roditoare. Vițele de soiu bărbătesc, ce s'ar fi întemplat să sădim, nu fac flori și rămân sterpe; deci ele sînt de a se înlocui cu altele de gen femeiesc. Mai târziu o parte din vițe se uscă. Pe aceste unii cultivatori le înlocuesc cu altele, întinerind cu chipul acesta neîntrerupt hemeiul; dar' modul acesta de cultură nu este cel mai de recomandat, și de ar fi pămîntul cât de roditor.

Mai bine e, ca atunci când hemeiul începe a da îndărăt și a se usca cuiburi mai multe, în locul lor să se pună cucuruz, cartofi, napi ș. a.; ear' goliștile devenind tot mai mari, hemeiul se scoate și se seamănă alte plante, cari se aducă mai mult folos, de cum ar aduce el în anii din urmă.

Între plantele, cari trebuie să urmeze hemeiului, se numără: cucuruzul, cartofii (crumpeele), napii, luțerna ș. a., adecă plantele de săpat și de nutreț. Cu prilejul săpatului se taie tot hemeiul, care ar fi să mai răsără; asemenea se întemplă și când cu cosirea luțernei. În modul acesta hemeiului nu 'i-se dă de loc răgaz de a trăi și el trebuie să se uște. După-ce timp de 5—6 ani pămîntul a fost cultivat s. p. cu luțernă, se curățește și desfundă din nou, cultivându-se earăși cu hemeiu.

Cultura intensivă.

Cum pămîntul se lucrează s. p. în România nu se poate zice, că e supus la o cultură intensivă. Acolo unde cucuruzul se sapă numai odată și unde locului nu 'i-se dă nici-când gunoiu, nu poate fi nici vorbă despre o astfel de cultură. Nici la noi în Ardeal nu se cultivă pămîntul în mod intensiv. Cultura intensivă este numai acolo, unde pămîntul se lucrează la o afunzime mult mai mare ca la noi, gunoindu-se în toată regula, și introducînd rotațiunea în economie ș. a.

Sînt țeri unde e mult mai rece ca la noi, fiind tare spre mează-noapte și totuși producțiunea sau roadele sînt mai mari ca în țeara noastră, s. p. în Anglia hectarul de pămînt dă în calcul de mijloc ceva mai bine de 24 hl. de grâu, în Țările-de-jos 22 hl., în Germania 18½ hl., în Franca 14½, țeara noastră 14 hl., România, cu pămîntul ei ca în Canaan, numai 12 hl. Ce deosebire așa-

dară între roadele, ce pământul le aduce într'o țeară și alta. În Anglia de două ori mai multe roade ca în România și mai de două ori mai multe ca în țeara noastră, unde este un pământ și o climă mult mai potrivite pentru grâu.

Această deosebire uimitoare în producție o pricinuesc lucrarea intensivă a pământului. Noi suntem încă departe de acel timp, când vom ști da cultura recerută pământului, când și la noi hectarul va da atâta cât da în alte țări. Este deci neapărat de lipsă ca plugarii să învețe a lucra în mod mai rațional pământul, că numai în chipul acesta, munca li-se va răsplăti mai bine și de pe același loc vor pute trăi oameni îndoiți și întreit mai mulți.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentului A. C. în A. Ne întrebați: cari pluguri sunt mai bune, cele de Rieger sau cele de Török? Plugul de săpat, de grămădit, precum și mașina de sămănat potu-se purta și numai cu un cal?

Sunt bune și unul și altul din aceste pluguri. Între cele mai căldurose recomandate încă și de Dr. George Maior în „Agrologia“ sa este cel al lui Rieger.

Plugul de săpat, grămădit și mașina de sămănat se pot purta și numai cu un cal bun; dar' întrebară e cât? În interesul plugarului nu poate fi să-și pună animalele la poveri prea mari, istovindu-le. Neavând un plugar modru să prindă 2 cai, se poate întovărăși cu altul. Lucru de căpetenie este a face ispravă cât mai bună, cruțând totodată și animalele.

Sfaturi economice.

Sălată timpurie.

Una dintre legumele, cari pot ierna afară în liber și cari primăvara se pot întrebuința mai de timpuriu, este sălata. În zilele aceste frumoase de toamnă se poate săpa un strat sau două, greblându-se și sădindu-se sălată, care în curând se prinde. Neavând cineva sălată de sădit, poate să cumpere de câțiva cruceri. La oraș, unde oamenii se indeletnicesc mai înadins cu grădinăritul, astfel de sălată se capătă acum cât de multă. Din astfel de răsad se face sălată timpurie cu căpățină, care primăvara prinde atât de bine.

Sămăntarea sîmburilor de pomi.

Cine n'a sămăntat pomi în decursul lui Octombrie poate sămănta și în luna aceasta.

După-cum am scris și altă dată, mai înainte trebuie săpat măcar un loc de un metru în lățime și 4 în lungime.

Afuzimea săpăturii să fie cât ajunge un arșeu bun. După săpat, locul se greblează și se aruncă sîmburii, astupându-se cu grebla. Dacă ei vor fi acoperiți ca de un lat de deget cu pământ e numai bine. Mai cu cale e însă a se face brezduțe de-alungul stratului, pentru-că cu chipul acesta se vin așezați rînd, și se pot plivi și săpa mai ușor. Sămăntați și acoperiți fiind sîmburii, locul se îndesă bătându-se cu dosul unei lopeți sau al unui arșeu. O pătură subțirică de gunoiu putred pe deasupra prinde bine. Pentru-ca sîmburii să nu fie răciți de găini sau rîmați de porci, stratul trebuie să fie într'un loc închis și pus peste el niște găteje sau mărăcini.

Învățătorii cu deosebire să nu amfine facerea acestui lucru bun. Poame sînt destule și prin urmare nici sîmburii nu lipsesc.

Vin mucezit.

În „Șezătoarea sateanului“ aflăm următorul sfat:

Dacă vre-unui satean 'i-a mucezit vinul, nu-'i mai rămâne altceva de făcut decât să-'l facă rachiu, eată un mijloc ușor:

Puneți și bateți 100 grame făină de mustar la 10 decaltri de vin muced, pentru fiecare zece decaltri câte 100 grame făină îi va lua ori-ce miros și vinul se va face bun.

După o revistă Franceză. *Ioan Pătrăscoiu.*
Inv. — Schela.

Din viața animalelor.

— Maimuțele și focul. —

Buffon, un învățat naturalist, istorisește că umblând prin țeara maimuțelor cu mai mulți călători, a băgat de seamă că maimuțele s'au adunat în jurul focului, pe care îl lăsaseră aprins și se încălzeau la el.

Un învățat francez umblând prin insula Sumatra a văzut o ceată de maimuțe cari mâncau în jurul unui foc. Ceata o formau trei familii de maimuțe. Era între ele o femeie bătrână, care se vedea că a trecut prin multe necazuri. Sînul drept îi lipsea și cu ani de zile înainte primise o rană grea la genunchiul stîng, din care causă schiopăta. Învățătorului 'i-a bătut la ochi, că maimuțele tinere seamănă foarte mult cu băieții de 12—13 ani. Privind ceata, deodată observă că maimuțele au pus bucăți de lemn pe foc, însă cu oare-care temere și asvîrlindu-le pe jăratec din o depărtare de 20 pași. După aceasta se apropiară cu mare grijă de focul aprins, în-tocmai ca omul primitiv (sălbatic), care vedea în foc o zeităte.

Știri economice.

O nouă insectă (goangă) care aduce stricăciune vililor a fost descoperită de dl Agnely, învățător în Torêt du Venil, aproape de Nizza. Ea se numește „Gribouri“, „Oumolphe“, sau „Ecrivani“, și se hrănește cu fruze, pe cari lasă pe te grase ca și filoxera. Ea lasă urme și pe coaje, dar mai ales pe frunzele de jos ale viței. Dl Agnely a găsit mijlocul prin care se poată fi pustiită această stricăcioasă insectă.

Mijlocul acesta e foarte simplu, căci n'avem alta de făcut, decât să schimbăm pământul din jurul viței și să întrebuințăm o soluțiune (amestecătură) de pucioasă.

Noua cale ferată, ce se face între Sepși-Sân-Georgiu și Feldioara, va costa un milion și 200.000 fl. Zidirea ei, după-cum se crede, se va începe încă în luna viitoare.

„Grănițerul“, noua bancă din Dobra (comit. Hunedoarei) s'a deschis. În 30 Oct. a. c. s'a ținut adunarea de constituire și s'au ales: de președinte al institutului domnul Sebastian Olariu, director executiv dl Adam Leșnician, iar membri în direcțiune domni Dr. Laurențiu Petric, Iosif Petroviciu, Iosif Criste, Simeon Dragomir, Toma Hanș, Dr. Ioan Popovici, Nicolae Harbai și Ioan Petroviciu. În comitetul de supraveghere d-nii Anrei Popescu, George Popovici, George Oțoran, Aron Muntean și Nicolae Gostae.

Bancă românească în Suceava. Românii din Bucovina au început a se mișca și pe terenul economic. Astfel s'a pornit și la ei o străuincă de-a înființa bănci românești. Din Suceava se anunță că fruntașii de acolo au hotărît să întemeieze în acel oraș un institut de credit și economii, care se va deschide a. c.

Starea agriculturii. Știrile ce au sosit din toate părțile țerei la sfîrșitul unei trecute spun despre starea agriculturii următoarele:

În luna trecută aproape în toate părțile au fost ploii, așa că sămăntatul grăului de toamnă s'a putut face la vremea potrivită și acum a și încolțit frumos. Șoarecii și insectele (goangele, numai în părțile de sus ale țerei au făcut mici pagube. Scoaterea napilor s'a făcut și a datroadă bunișcarăși în unele părți foarte bună. Culesul feucurozului încă s'a făcut. Rода culesului în multe părți a fost bună, dar' peste tot scotită abia a fost mijlocie. Strugurii au fost puțini, dar' câți au fost au dat un vin foarte bun. Nutreț încă este de ajuns.

Subscrierile pentru însoțirea centrală de credit agricol, despre care am scris și mai înainte, nu se înmulțesc pe lângă toate sforțările și terorismul, ce-'l folosește guvernul. La tot cazul e caracteristic faptul, că dintre iluștri noștri ministri numai singurul ministrul de agricultură Darányi s'a încumetat a subscrie cote la însoțirea centrală în valoare de 2500 fl.

Ceialalți membri ai cabinetului în frunte cu Bánffy n'au subscris nici o singură cotă. Se vede că și ei au mare încredere în propriul lor făt. Popoare! luați pildă dela ministrului țerei, care de sigur sînt atât de diplomați, ca să știe pentru-ce nu se imbulzesc pentru-ca să subscrie cote la însoțirea centrală de credit din Budapesta.

CRONICĂ.

Asociațiunea în Bănat. „Asociațiunea” ia o întindere tot mai îmbucurătoare și în părțile bănățene. Astfel la *Timișoara* au fost convocați membrii „Asociațiunei” la adunarea de constituire, pe 6 Noemvrie c.

În *Oravița* s'a constituit în 29 Oct. n. un nou despărțământ al „Asociațiunei”. S'au înscris 60 membri, între cari patru membri fondatori, anume: *N. Stoian*, notar în Răcășdia, *Ioan Petrovici*, preot în Ciclova-română, *Ioan Roșu* și *Iosif Tămășel*, ambii preoți în Vrenio. Toți patru au depus taxa de câte 200 fl.

Membri pe viață, cu câte 100 fl. s'au înscris 6 domni, între cari: *Alexandru Popovici*, protopresbiter în Oravița, *Mina Nemoian*, notar în Ciuchici, *I. Panciovan*, preot în Jertof și *Petru Mioc*, notar în Mercina.

Comitetul despărțământului s'a constituit având în frunte pe harnicul avocat din Oravița *Ilie Trădă*.

Îngăduință — unguerească. Guvernul și ziarele maghiare se laudă mult cu îngăduințele ce le fac ei țărănilor când aceștia ajung în lipsă mare. Cu deosebire la încasările dărilor spun domniile lor că sânt foarte blânzi și țin seamă de împrejurări, „pentru-că noi nu voim ruina poporului”, zic cu mult pathos de părintească îngrijire.

Eată însă o pildă contrară:

Din Szegzard se vestește, că în comisia administrativă s'a adus hotărîrea ca să facă răspunzători pe notarii și primarii din vre-o 8 comune, pentru-că n'au încasat toate dările. Dacă în 15 zile nu vor încasa dela popor toate restanțele de dare, în fiecare comună se vor trimite executori de stat, care vor încasa darea cu ajutorul beionetelor gendarmerești.

O fi și aceasta îngăduință — dar' la tot casul numai unguerească.

Zdje. În Ricas (Boemia) s'a ținut controla cu rezerviștii, când earăși mai mulți rezerviști au răspuns la strigarea numelui în limba cehă: *zdje* (aici). Oficerul a respins acest cuvânt, la ceea-ce a luat cuvântul deputatul dietei provinciale *Bartak*, care era de față și a declarat, că procederea oficerului e nedreaptă. Mai târziu *Bartak* a părăsit localul de controlă, dar' din ușe s'a adresat rezerviștilor cu cuvintele:

— Cetățeni! Răspundeți la strigare în limba cehă, de oare-ce noi sântem *Cehi* și *Cehi* voim să rămânem!

Arsă cu petrolu. Din Făgăraș ni-se vestește o groaznică nenorocire, căreia i-a picat jertfă servitoarea pretorului din Predeal Dr. Herell. Servitoarea anume umplea o lampă cu petrolu și fiica pretorului ținea o lumină aprinsă. Din nebăgare de seamă servitoarea a apropiat vasul cu petrolu de lumina ce ardea. La moment petrolul a luat foc și a cuprins în flăcări pe nefericita servitoare, care spăriată a fugit în curte. Când cei adunați în jurul ei au vot să o libereze de haine, era atât de arsă, încât a doua zi a murit în spital. Fiica pretorului a scăpat cu câteva rane mai mici.

Postăriță conștiențioasă. La un oficiu postal din sudul Franciei s'au îmbolnăvit pe neașteptate doi diregători și toată munca oficioasă a rămas pe capul bătului șef. Soția șefului după-ce câteva zile a așteptat cu pa-

cientă sosirea soțului seu iubit la prânz, într-o zi și-a pierdut răbdarea și a mers în diregătorie să afle cauza nesuferitei așteptări — chiar la prânz. Ajungând la oficiu abia a înțeles cauza întârzierii și îndată și-a uitat și de prânz și de soț și s'a așezat lângă un tânăr funcționar, ca să-i ajute să isprăvească odată restanța de lucru. Soțul s'a bucurat mult de această laudabilă sîrguință a nevastei sale și îndată-ce a observat că soția lui a isprăvit lucrul început, i-a predat un morman de scrisori și de cărți de corespondență ca să le împartă și să le stampileze. După vre-o două clișuri șeful în credință că iubita lui soției a isprăvit lucrul ce i-a încredințat, s'a apropiat de ea să o invite la prânz. Mare i-a fost mirarea, când a văzut, că soția lui abia a isprăvit cu câteva cărți postale. A rămas însă incremenit de mirare când a observat, că soția lui în credință, că asta e acum datorința ei, s'a apucat și a *cutit fiecare card postală* nu din curiozitate — precum ar crede cineva — fără ca să îndrepte și să coregească greșelile ortografice și gramaticale ce le-a aflat la textul cărților postale.

Goană contra unui hoț în Roma.

Da curând un hoț îndrăzneț a jefuit pe princesa de Southerland. Poliția din Paris a aflat că hoțul și-a luat calea spre Italia. Șeful poliției din Paris, Cochefert, nefcrezându-se în istețimea oamenilor sei, a plecat însuși în Italia însoțit de câțiva destoinici detectivi (polițiști secreți), ca să prindă pe hoț. De mai multe-ori Cochefert a și dat peste urma hoțului, dar' cu toate acestea nu i-a succes să-l prindă. Aflând că hoțul s'a îndreptat spre Roma, Cochefert i-a eșit înainte și i-a așteptat la gara din Roma. Rafinatul hoț a simțit ce i-se pregătește și îndată și-a plasmuit un plan bun.

Frumos și liniștit s'a dat jos din tren și s'a ureat apoi în omnibusul unui hotel. Șeful poliției și oamenii lui pe alt drum au mers în galopul cailor să fie la poarta hotelului când va ajunge acolo omnibusul cu hoțul. Acesta însă pe drumul până la hotel a părăsit omnibusul și reîntorcându-se la gară a plecat cu trenul cel dintâiu, ce era gata de plecare și și-a pierdut urma. Dl Cochefert a rămas înmărmurit când a văzut omnibusul — fără mult așteptatul oaspe. Astfel păcălit, șeful poliției din Paris încă n'a lăsat lucrul întru atât. Și el a luat trenul cel dintâiu, ca să urmărească pe hoțul rafinat. În chipul acesta dl Cochefert va călători Italia întreagă pe cheltuiala statului francez.

Placatele lui Don Carlos. Parisul poate fi mândru de senzația ce o are. Un pretendent la tronul Franciei se înștiințează prin — placate afișate pe la colțuri de străzi. Acest „afișat” pretendent este vestitul Don Carlos de Bourbon-Anjou, duce de Madrid, care vestește parisienilor și lumii întregi, că el ca singurul coborîtor al lui Ludovic XVI. este unicul pretendent adevărat la tronul Franciei.

Luccheni și apărătorul seu. După multă chibzuire în fine omorîtorul Împărătesei-Regine Elisabeta a primit ca apărător pe avocatul Morland, pe care încredințarea tribunalului i-a silit la luarea acestei neplăcute sarcini.

Luccheni necontenit declară, că el deja de mult timp a plasmuit atentatul și rospinge cu încăpăținare ori-ce împrejurare ușurătoare. Zice apoi, că el n'a avut cunoștință despre faptul, că în cantonul Gezevei nu este osânda

la moarte și de mii de ori repetează, că strangularea i-ar fi mai plăcută ca închiisoarea pe viață.

Acum un singur lucru îi dă de gând lui Luccheni și anume, compunerea vorbirii ce o va ține la pertractare, despre anarchism. Pertractarea va dura cel puțin două zile, pentru-că sânt deja înștiințați vre-o 30 de martori contra lui Luccheni.

Comună pustită. Se scrie, că în comuna *Uppony* din comitatul *Borșod* a izbucnit zilele trecute un groaznic foc. Partea cea mai mare a locuitorilor erau duși departe la rugă și astfel puștii ce au rămas pe acasă n'au putut împedeca lăptirea focului pustitor. Întreaga comună a fost nimicită de furia flăcărilor. Locuitorii s'au adăpostit acum în satele vecine, ca să-și răstige baremi locuințe pentru vremea când înghețul va paște pământul.

10.000 mărci mănecate de un câne.

Șeful unei casse de bani din Berlin a îndurat o ne mai pomenită pierdere. Pe când era ocupat cu revidarea cassei, cineva îl chemă afară pentru câteva momente. Cănele rămânând singur sări pe masa de scris, miroasă în dreapta și în stînga, până dete cu botul de un pachet cu bancnote germane în valoare de 10 000 mărci. Crezând că e ceva gustos de mâncare începî a roade la bancnote. Când șeful se reîntoarce în odaie, abia câteva bucăți putu să scoată din gura cănelui, celelalte toate le-a fost înghițit.

Se caută un călău. În ziarele din *New-York* a apărut de curând următorul anunț: „Un stat din America-sudică își caută un călău. Salarul anual e 300 de dolari. Ofertele însoțite de fotografie să se trimită la administrația ziarului”.

Mulți au cugetat, că cineva a făcut o glumă, dar' în urmă un avocat de renume din *New-York* a declarat, că el a trimis la ziare anunțul, din încredințarea guvernului unei republice sud-americane.

La ziare au sosit mai multe oferte, însoțite unele de scrisori huzli.

Ea sînt omul ce-l cauți — scrie unul. Cearcă și vei vedea: sînt de meserie măcelar.

Altul zice: Pentru 300 de dolari împuşc sau sogram pe ori-și-cine. Dar' a tăia capete nu mă leg. Am văzut de aceste în China și Maroc și m'am scărbit de ele.

Al treilea se recomandă astfel: Am percurș întreagă America, am luat parte la multe aventuri, am fost corespondent de ziare, agent și mai târziu detectiv (polițist secret).

Rochii moderne. Fie cineva ori-cât de neîmpăcat dușman al modei, dacă este candidat de însurătoare de sigur că va primi cu bucurie moda după care se fac rochiile d-șoarelor din Bretagne (în Franția). Anume d-șoarele de acolo la anumite sărbători poartă rochii roșii cu galoane (șinoare) albe și galbine. Fiecare gelon alb înseamnă 100 franci, ear' cel galbin 1000 franci. Fiecare fată își așează pe rochie atâtea galoane albe sau galbine câte sute sau mii de franci are ca — zestre. În Bretagne dar' nu e lipsă să umble candidatul de însurătoare 7 sate și 7 orașe până află zestrea fetei pe care vrea să o peșoască.

Caravană înecată. O mare nenorocire s'a întemplat zilele acestea în apropiere de *Salonio* (în Turcia), pe malul rîului *Zalliko*. O caravană de mai mulți oameni înopțind pe drum și fiind noaptea furtunoasă, s'a adăpostit în corturi, lângă rîu. În urma

unui torent de ploșie, apa a eșit din alvie și a năpădit în corturi. S'au înecat 45 de oameni și caii și alte vite ale caravanei.

Examene de notari. La examenul de notari, ținut în 4 și 5 Noemvrie st. n. în sala comitatului nostru, s'au supus următorii Români: Iacob Manuil, teol. abs. din Fofeldea; Octavian Berghesan, not. subst. Aciliu; Alexandru Neagoe, oficial la dir. finanț.; George Seulean, not. subst. Pianul-de-sus; Vasile Crișan, cancelist la pretură din Seliște și Aurel Hătăgan, not. subst. în Sibiel; acest din urmă numai din statutele comitatului. Toți candidații au reușit la examen, doi cu unanimitate, ceilalți cu majoritate de voturi.

Alegerile municipale în comitatul Alba-inferioară se vor face în 15 Noemvrie n. și anume în orașul Abrud se vor alege 6 membri, la Alba-Iulia 12, la Aiud 10, la Ocna - Sibiiului 9, în cercul Vințul-inf. 7, în cercul Blaj (președintele I. M. Moldovan) 7, în cercul Bărabant 6, în al Ighiului 6, în al Uioarei 8, în al Vingardului 12, în al Aiudului 7 și în al Zlatnei 5.

Viriliștii români din comitatul Alba-inferioare pe anul 1899 sunt următorii: Dr. V. Mihályi, metropolit Blaj; Ioan Cirlea, proprietar Alba-Iulia; I. M. Moldovan, prepos. Blaj; Alex. Filip, avocat Abrud; Dr. Emil F. Negruț, medic Blaj; Petru Paul junior, proprietar Zlatna; Francisc Boțan, paroch gr.-cat. Bărabant; Mihaiu Cirlea, notar public Abrud; Dr. Aug. Dumitrean, medic Budapesta; Victor Barițiu, notar Bucium; Basiliu Turcu, proprietar Blaj; Const. Colbazi, proprietar Spring; Iosif Muntean, proprietar Bărabant; Ludovic Andreiu, notar Totoiu; Rubin Patița, avocat Alba-Iulia; Dr. Alex. Pop, medic Blaj; Ioan Dregan, proprietar Roșia-Abrud; Nicolau Trifan, proprietar Roșia; Iuliu Moldovan, învățător Totoiu; Petru Fizeșan, proprietar Abrud; Moise Metes, notar Bucerdea-vin.; Ioan Rusan, proprietar Mesentea; Ioan Maior, paroch gr.-cat. Roșia; George Vancea, proprietar Blaj; George Ivașcu, neguțetor Abrud; Vasile Orășan, paroch gr.-ort. Sân-Iacob; Efrem Rațiu, proprietar Teiuș; Dr. Laurian Pop, avocat Abrud; Silv. Nestor, profesor Blaj; George Bocănicu, neguțetor Roșia; Nicolau Mihălțan, proprietar Ohaba; Ioan Coșer, avocat Alba-Iulia.

Necrolog. Primum următoarele anunțuri funebrale: Adânc întristații fii George, Elena și Dumitru, precum și Maria G. Imberuș ca soră, aduc, cu inima înfrântă de durere, la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că iubita lor mamă, respective soră *ved. Eva Poponea n. Terian*, după îndelungate și grele suferințe, fiind împărțită cu sfintele taine, și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului, Luni, în 7 Noemvrie st. n., la 7 ore dimineața, în etate de 53 ani. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor depune spre vecinică odihnă Mercuri, în 9 Noemvrie st. n., la 2 ore d. a., în cimiterul gr.-or. din suburbiul Iosefin. Sibiiu, 7 Noemvrie n. 1898. Fie-i țărina ușoară!

Subscrișii cu inima frântă de durere aduc la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că iubita lor fiică, soție, mamă, soră, cumnată și mătușă *Valeria Socol născută*

Stoica, astăzi Luni, la 11 ore a. m. în anul al 30-lea al etății și în anul al 10-lea al fericitei sale căsătorii, după un morb îndelungat, împărțită fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor, a adormit în Domnul. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor așeza spre vecinică odihnă Mercuri, în 9 Octomvrie a. c., la orele 10 a. m., în cimiterul gr.-cat. din loc. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată. Cianulmare, 7 Noemvrie 1898. Iuliu Socol, cooperador gr.-cat., ca soț; Silviu, Emilia, Octavian și Olivia, ca fii; Petru Stoica, preot gr.-cat. și Maria, ca părinți; Victor, Laura, Victoria și Aurel, ca frați; Dr. Ioan Rațiu și soția și fiicele, ca unchiu, mătușă și vere; Nicolau Rațiu, preot ca văr; George Pop, notar și soția Susana și fii Emiliu, Aurelia și Marița; Ioan Suciș și soția Anica; Octavian Socol, locotenent, Teodor Braica, Lucreția Socan măritată Stoica și fiii Georgina, Emil și Elena; Alexandru Socol, proprietar și soția Marița și fiii Aurel, Victoria, Octavian și Marița; Ioan Socol, subjud. reg. în pensiuine și soția Agneta și fiii Aurel și Cornelia Socol măr. Henzel, ca cumnați, cumnate și nepoți.

Vieță îndelungată. Din *Rășinari* ni-se împărțășește, că în zilele trecute a răposat acolo fruntașul țeran Bucur *Mitrea* în vîrstă de 108 ani. Nestorul țeran a avut o frumoasă înmormântare.

Păduri în flacări. Din *Caransebeș* ni-se scrie, că extinsele păduri ale comunității de avere din Caransebeș au fost în flacări mai multe zile. Câteva mile de pădure au ars total. Pagubele sunt foarte mari.

Din Sălagiu ni-se scrie: Pentru sərbarea cu solemnitate a iubileului de 25 de ani a reverendisimului domn Alimpiu Barboloviciu, ca vicar al Sălagiului, s'a statorit ziua de 26 Nov. (8 Decemvrie), care e și ziua onomastică a încărunțitului bărbat.

Comitetul coustătător din protopopii Ioan P. Papiu și Gavriil Vaida, sp. d. Andreiu Cosma, director la »Silvania«, Dr. Ioan Nechita și Vasile Pop, avocați, on. Alexandru Sima, preot, Vasile Oltean și Alexiu Fedorca, învățători, au statorit un program frumos.

Se așteaptă deci, ca m. o. d. protopopi, preoțimea, învățătorii, inteligența și poporul român gr.-cat. din Sălagiu, cu o inimă și un suflet să năzuiască a participa la sərbarea iubilară a venerabilului și mult meritatului vicar, ale cărui ostenele, laboriositate și zel părintesc aduse pe altarul religiunii și națiunii române din Sălagiu în timp de 25 de ani, cu nimic nu se pot răsplăti decât cu stima, venerațiunea și felicitările ce sunt a 'i-se aduce în ziua iubilară.

Unul din comitet.

Anarhiștii din Alexandria. În săptămâna trecută — cum am anunțat deja — poliția din Alexandria a deținut 10 anarhiști bănuți cu plănuirea unui atentat în contra împăratului german. Cu toate-că la început mulți n'au dat nici o importanță acestui atentat, acum se vestește din Alexandria, că din cercetările făcute s'a constatat, că atentatul dacă îl puteau săvârși ar fi fost din cale afară periculos. Din fericire însă poliția a descoperit, la timp mărșavul plan, mulțumită vice-consulului italian Burvese, care cu ocazia pertractării lăsamântului unui decedat anarhist a dat peste o întreagă arhivă anarhistă.

Din scrisorile aflate s'au putut sciriți numele mai multor anarhiști, precum și planul de a folosi ocazia sosirii lui Wilhelm în Alexandria și astfel poliția, fiind avisată despre aceste a urmărit cu atențiune mișcările anarhiștilor. Cele două bombe aflate s'au constatat ca foarte periculoase.

Anarhiștii deținuți nu au fasonat încă absolut nimic și așa nu se poate nimic dovedi în contra lor. Toți declară însă că sunt anarhiști și jurați dușmani ai societății actuale. E caracteristic, că deși sunt închiși fiecare în celule separate, toți declară uniform. Așa mai zilele trecute li-s'a împărțășit, că dacă cer li-se dau matrațe pentru durmit. Toți au declarat că nu primesc nimic dela urgisita societate a cetățenilor și astfel și acum toți dorm pe pământul gol.

În ultimele zile poliția din Alexandria a deținut și pe cunoscutul anarhist Petru Karai, care a sosit acolo din Firenze ca să dea ajutor »soților de principiu«. La el s'au aflat multe scrisori dela diferiți anarhiști.

Mausoleul lui Bismarck. Din Friedrichsruhe se telegrafează, că cripta lui Bismarck în curând va fi gata. Osămintele marelui cancelar se vor așeza în acest mausoleu Duminecă, la 27 Noemvrie. Studenții germani vor trimite o comisiune ca să-i reprezente la săvârșirea actului acesta. Prințul Herbert va sosi la Hamburg încă în 10 l. c.

R Î S.

Săcuiul spre America.

A plecat un Săcuiu la America și în drumul seu s'a oprit în Viena spre a poposi.

A tras la un hotel și acolo a întrebat de chelner (servitor), că are vre-o odaie de durmit? Chelnerul 'i-a răspuns că nu are decât o odaie cu două paturi, în unul doarme un călugăr, ear' altul e liber, în acela de va vor poate odihni.

Săcuiul se învoește și spune chelnerului să-l scoale înainte de 3 ore, ca să poată pleca cu trenul mai departe. Chelnerul îl scoală, dar' Săcuiul somnuros, în loc să se îmbrace cu vestmintele sale, se îmbracă cu ale călugărului; ese iute prin ambit să meargă la gară, când colo prin coridor să vede în o oglindă mare ce era pe părete, stă în loc și mirat și mânios zice: »Uite, prostul de chelner în loc să mă deștepte pe mine, a deșteptat pe călugăr«.

POSTA REDACȚIEI.

I. V. croit. în Ternoava. Poesiile făcute de d-ta sânt slabe, nu se pot publica; adună mai bine din gura poporului au scrie în prosă povești, istorioare etc.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentu »Tipografia« societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu		Călin. nou		Soarele	
	Dum. a 23-a d. Ros., gl. 6, sft. 1.		răs.	ap.	răs.	ap.
Dum.	1 SS. Cosma și Dam.	13 Stanislau	7 26	4 35		
Luni	2 Muc. Achindin	14 Venerant	7 27	4 33		
Mărti	3 Muc. Achepsim	15 Leopold	7 29	4 31		
Merc.	4 Cuv. Ioanichie	16 Otmar	7 30	4 30		
Joi	5 Muc. Galation	17 Grigorie	7 31	4 29		
Vineri	6 P. Pavel Arch. Țar.	18 Odo Egum.	7 33	4 27		
Sâmb.	7 S. 33 Mei din Melit	19 Elisabeta	7 34	4 26		

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

- Duminică, 1 Noembrie:** Hunedoara.
- Mărti, 3 Noembrie:** Agârbiciu (comitatul Turda-Arieș), Măgheraș, Richidorf.
- Mercuri, 4 Noembrie:** Haraszkerék, Rășinari.
- Joi, 5 Noembrie:** Apoldul-mare.
- Sâmbătă, 7 Noembrie:** Boroșineul-mare, Frata-ungurească, Guruslăul-mare, Vințul-superior.

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei”

de **George Barițiu.**

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din Istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă”, se poate procura de acum **cu preț redus!**

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Aceasta carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

„ARIEȘANA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă să dau 6%, dar darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sânt de a se înșina spre abzicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițând starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin post și se resoalvă cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambil și obligațiuni cu cavenți.
3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe ofoto.
4. Acoardă credite fixe pe lângă întabulare pe realități și case.
5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 66—60

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului

[624] 31—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sânt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei” este expusă pentru comercianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panțerate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rata.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[480] 34—

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcll-mare Nr. 8.

O casă de peatră,

cu două odăi, și pivniță, licență de beuturi, în Cergăul-mare (p. u. Szász-Csanád) se dă în arândă.

Informațiuni mai detaliate dă **Aron Vasile** în Cergăul-mare. [2035] 1—1

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vițeri, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri

de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania”

EDITURA

„Asociații rom. de agricultură din comitatul Sibului”
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia”,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

A apărut și se află de vânzare la Librăria „Tipografiei”, societate pe acțiuni în Sibiu:

Lupta pentru drept

de

Dr. Rudolf de Jhering

traducere

de

Teodor V. Păcățian.

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

👉 fiecare Român,

👉 luptător pentru

👉 dreptul național.

La librăria „Tipografiei”, soc. pe acțiuni în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

👉 Prețul 1 fl. v. a. 👉

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferințe publice.

👉 Prețul 1 fl. 50 cr. 👉

Pentru „Tipografia”, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintărie s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit Expedez deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerare de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 pahare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sită pentru ceai,
- 1 lopăciță pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpăta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni se nu lase deci prilejul acesta admirabil și să-și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de nuntă și ocaziune

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se capătă numai la

[1964] 2—8

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent

Viena, II., Rembrandstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincia se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal higienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să ma trimiteți trei garnituri de aceste la adresa cumnatei mele br. Nyáry nasc. Somogyi la Szántó.

Pilis:

Br. Iuliu Nyáry.

Primind expediția sunt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60. Cluj.

Baronesa Bánffy.

Franzbranntwein cu sare,

mijlocul de vindecare popular sigur

al apotecarului Dr. Wilh. Wagner,

în contra durerilor de răceală, reumă și nervositate, mijloc pentru curățirea dinților și a gurei, mijloc probat de toaletă, pentru ținerea curată a teint-ului, pentru delăturarea durerilor de cap se poate procura

în sticle cu 40 cr.:

în Sibiu: la apotec. Jickeli, comerc. Lud. Fuchs, Fried. Homm și Iuliu Ballmann.
 „ Brașov: în depositul apotec. Oberth.
 „ Cluj: la apotec. Biró János.
 „ Mediaș: la comerc. Fried. Schuller și Joh. Buresch jun.
 „ Sebeșul-săsesc: la comerciantul J. Baumann și J. Gross.
 „ Avrig: la apotec. Sebes.
 „ Seliște: la apotec. Banciu.
 „ Agnita: la comerciantul Mih. Lang.
 „ Seica-mare: la apotec. Binder.
 „ Aiud: la apotec. Papp.
 „ Câmpeni: la apotec. Binder.
 „ Ofenbaia: la apotec. Schmidt.
 „ Odorheiu-săcesc: la comerc. Otto von Steinburg, Bago Gyula, Farczádi Károly, Mathé János și Gergely János.
 „ Cristuru-săcesc: la Gergely János.

în Ciuc-Sereda: la comerciantul Nagy Gyula.
 „ Mureș-Osorhei: la comerc. Kauppe & Eckwert.
 „ Ghierghio-Ditro: la comerciantul Veress Sándor.
 „ Ratosnya: la comerc. Andr. Dienesch.
 „ Toplița-veche: la apotec. Gerbert's Witwe.
 „ Baróth: la comerc. Daniel Ferencz.
 „ Mureș-Deda: la apotec. Czaich Gyula.
 „ Reghinul-săsesc: în depositul Karl Fronius, la apotec. Czoppelt și apotecarul Wermescher.
 „ Bistrița: în epositul Karl Nussbächer, la comerciant K. Schuster, Albert Schmidt, Jh. Schuller, A. Daday, Franz Kablebo, J. Nösner și S. Wermescher.
 „ Vatra-Dorne: la apotec. Fritsch și comerc. Karl Klau.
 „ Dej: la com. Nik Ferencz.
 „ Caransebeș: la apotec. Philipp J. Müller.

Depozite la

apotecarul Oberth în Brașov.
 comerc. Karl Fronius în Reghinul-săsesc.
 comerciantul Karl Nussbächer în Bistrița.
 apotecarul Gottlieb Henric în Sibiu.
 „ Johann Stefanovici în Biserica-albă.

Primul local de export:

Dr. Wilh. Wagner, apotecar în Teaca (Teke).

Venzătorilor li-se trimite la comanda mai mici cutfi anumite de 5 chlgr. porto franco. Cutfi și pachetare cu 25% rabat.

[1925] 5—9

Pentru par responsabil Iosif Marshall.